

Ministru kabineta noteikumi Nr. 686

Rīgā 2020. gada 17. novembrī (prot. Nr. 73 24. §)

Zvejnieku nodarbināšanas noteikumi*Izdoti saskaņā ar Jūras kodeksa 322.² pantu***I. Vispārīgie jautājumi**

1. Noteikumi nosaka zvejnieku nodarbināšanas kārtību, veselības pārbaūžu veikšanas kārtību un darba apstākļus uz komerciālajā zvejā iesaistītajiem zvejas kuģiem, kā arī darba apstākļu un veselības aprūpes nodrošināšanas prasības.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. zvejas kuģis – jebkura veida kuģis, kas kuģo ar Latvijas karogu un ko izmanto komerciālajā zvejā;

2.2. jauns zvejas kuģis – zvejas kuģis, kas atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

2.2.1. līgums par kuģa būvniecību vai nozīmīgu pārbūvi ir noslēgts pēc šo noteikumu spēkā stāšanās;

2.2.2. līgums par kuģa būvniecību vai nozīmīgu pārbūvi ir noslēgts pirms šo noteikumu spēkā stāšanās, bet kuģa būvniecība vai nozīmīga pārbūve ir pabeigta trīs gadu laikā pēc šo noteikumu spēkā stāšanās;

2.2.3. līguma par kuģa būvniecību nav, bet zvejas kuģis atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

2.2.3.1. kuģim ir ielikts ķīlis;

2.2.3.2. kuģis ir tādā būvniecības stadijā, kas ļauj kuģubūves vai kuģu drošības speciālistiem to identificēt;

2.2.3.3. ir sākta kuģa montāža, kas aptver vismaz 50 tonnas vai vienu procentu no aprēķinātās visa korpusa konstrukciju masas (atkarībā no tā, kurš no šiem rādītājiem ir mazāks);

2.3. zvejas kuģa garums – garums, kas ir 96 procenti no pilna kuģa garuma pa ūdenslīniju ar iegrimi 85 procenti no teorētiskā sānu augstuma, kuru mēra no ķīļa augšējās malas, vai garums no kuģa priekšvadņa priekšējās malas līdz stūres vārpstas asij pa to pašu ūdenslīniju (izvēlas garāko). Kuģiem, kas ir projektēti ar konstruktīvo galsveri, ūdenslīnija, pēc kuras mēra garumu, ir paralēla konstruktīvajai ūdenslīnijai.

3. Šie noteikumi neietekmē no citiem normatīvajiem aktiem izrietošus nosacījumus, kuri paredz labvēlīgākus zvejnieku sadzīves apstākļus.

4. Priekšlikumus par zvejnieku nodarbinātību izskata un ierosinājumus par grozījumiem normatīvajos aktos sniedz Zivsaimniecības konsultatīvā padome, kas izveidota un darbojas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Zivsaimniecības konsultatīvās padomes darbību.

5. Zvejas kuģa īpašniekam ir pienākums:

5.1. nodrošināt šo noteikumu prasību izpildi;

5.2. nodrošināt kapteini ar nepieciešamajiem resursiem un līdzekļiem, kas nepieciešami šo noteikumu prasību izpildei.

6. Zvejas kuģa īpašniekam, izmantojot kuģu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, obligāto apdrošināšanu vai citu koplīgumā paredzētu nodrošinājumu, ir pienākums apdrošināt savu finansiālo atbildību attiecībā uz zvejnieku medicīnisko aprūpi, ja zvejnieks saslimis vai cietis nelaimes gadījumā uz kuģa, kā arī ja iestājusies zvejnieka nāve.

7. Papildus citos normatīvajos aktos noteiktajiem kapteiņa pienākumiem zvejas kuģa kapteiņa pienākumos ietilpst arī:

7.1. zvejnieku darbu vadīšana, nodrošinot darba aizsardzības prasību ievērošanu, kā arī drošus un veselībai nekaitīgus darba un sadzīves apstākļus;

7.2. darba aizsardzības apmācību organizēšana uz zvejas kuģa.

8. Zvejas kuģa īpašnieks nav tiesīgs atturēt kapteini no tādu lēmumu pieņemšanas, kas pēc kapteiņa profesionālā viedokļa ir nepieciešami zvejnieku, kā arī navigācijas un kuģa ekspluatācijas drošībai.

9. Minimālais vecums darbam uz zvejas kuģa ir 16 gadu, ja ir iegūta obligātā pamatizglītība saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem. Tādu darbu izpildei, kuri var apdraudēt personas veselību, drošību, attīstību, izglītību vai tikumību, minimālais vecums ir 18 gadu. Šo darbu veidus, kā arī izņēmumus no tiem nosaka saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pusaudžu nodarbināšanu.

10. Personas līdz 18 gadu vecumam aizliegts nodarbināt nakts laikā – laikposmā no pulksten 22.00 līdz 7.00. Minētais aizliegums neattiecas uz šo personu plānotu apmācību saskaņā ar atzītām mācību programmām zvejniekiem.

11. Zvejas kuģa īpašnieks ir atbildīgs par pārtikas un dzeramā ūdens krājumu nodrošināšanu uz kuģa un to atbilstību šādiem nosacījumiem:

11.1. pārtikas un dzeramā ūdens krājumu daudzums, uzturvērtība, kvalitāte un daudzveidība atbilst zvejnieku skaitam uz kuģa, viņu reliģiskajai piederībai un kultūras paražām, kā arī reisa ilgumam un veidam;

11.2. zvejniekiem ir pieejams atbilstošs, daudzveidīgs un uzturvielām bagāts ēdiens, kas pagatavots un pasniegts higiēniskos apstākļos.

12. Zvejas kuģa apkalpes locekļu minimālo skaitu, kas nepieciešams navigācijas drošībai un kuģa drošai ekspluatācijai, nosaka normatīvie akti par kuģu apkalpes minimālo sastāvu. Par apkalpes locekļu skaita palielināšanu un to kvalifikāciju lemj zvejas kuģa īpašnieks, izvērtējot zvejnieku atbilstību plānoto zvejas darbību raksturam tā, lai netiktu apdraudēta zvejnieku drošība un veselība.

II. Darba un sadzīves apstākļi

13. Zvejas kuģa īpašniekam ir pienākums nodrošināt zvejniekiem ēdināšanu, atpūtas iespējas un sanitāro telpu

pieejamību. Noteikumos par jūras zvejas kuģu drošību noteiktās īpašās prasības sadzīves apstākļiem un dzīvojamām telpām piemēro jaunam zvejas kuģim, izņemot gadījumu, ja tas parasti jūrā paliek mazāk par 24 stundām un laikā, kamēr zvejas kuģis ir ostā, zvejnieki uz tā nedzīvo.

14. Ja uz zvejas palīgkuģa nav zvejniekiem atbilstošu sadzīves apstākļu, tos nodrošina bāzes kuģis.

15. Valsts akciju sabiedrības "Latvijas Jūras administrācija" Kuģošanas drošības inspekcija (turpmāk – Kuģošanas drošības inspekcija) vai tās atzītā organizācija veic zvejas kuģa pārbaudi, lai pārliecinātos par kuģa un zvejnieku dzīvojamo telpu atbilstību noteikumiem par jūras zvejas kuģu drošību, ja:

15.1. zvejas kuģis tiek nodots ekspluatācijā;

15.2. tiek būtiski pārveidotas zvejas kuģa apkalpes dzīvojamās telpas;

15.3. zvejas kuģa karogs tiek nomainīts pret Latvijas karogu.

16. Ja zvejas kuģa garums pārsniedz 24 metrus:

16.1. kuģa īpašnieks pirms jauna zvejas kuģa būves uzsākšanas Kuģošanas drošības inspekcijā iesniedz apstiprināšanai detalizētu zvejnieku izmitināšanas nodrošinājuma plānu;

16.2. Kuģošanas drošības inspekcija vai tās atzītā organizācija ir tiesīga veikt apkalpes dzīvojamo telpu papildu pārbaudi;

16.3. kapteinis regulāri pārliecinās, vai:

16.3.1. dzīvojamās telpas ir tīras, drošas un labā stāvoklī;

16.3.2. pārtikas un ūdens krājumi ir pietiekami;

16.3.3. kambīzes un pārtikas noliktavu telpas un aprīkojums atbilst noteikumiem par jūras zvejas kuģu drošību.

17. Šo noteikumu 16.3. apakšpunktā minētos pārbaužu rezultātus un informāciju par pasākumiem, kas īstenoti, lai novērstu konstatētos trūkumus, dokumentē un pēc pieprasījuma iesniedz Kuģošanas drošības inspekcijā.

III. Darba tiesiskās attiecības

18. Zvejas kuģa īpašnieks slēdz rakstveida darba līgumu ar visiem zvejniekiem, kas tiks nodarbināti uz zvejas kuģa. Līgumā ietver minimālo informāciju (pielikums) un paredz pienācīgus darba un sadzīves apstākļus uz kuģa saskaņā ar šiem noteikumiem. Darba līgumu sagatavo trijos eksemplāros, no kuriem viens eksemplārs glabājas pie zvejnieka, otrs – pie zvejas kuģa īpašnieka, bet trešais – uz kuģa.

19. Zvejas kuģa īpašnieka pienākums ir iepazīstināt zvejniekus ar darba līguma noteikumiem un, ja nepieciešams, pirms darba līguma noslēgšanas izskaidrot tā saturu.

20. Prasību par darba līgumu nepiemēro zvejas kuģa īpašniekam, kas kuģi ekspluatē vienpersoniski.

21. Zvejas kuģa īpašniekam ir pienākums par zvejniekiem veikt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu".

22. Zvejas kuģa īpašniekam ir pienākums nodrošināt sociālās garantijas, ja zvejnieks saslimis vai cietis nelaimes

gadījumā uz kuģa, kā arī ja iestājusies zvejnieka nāve, tādā apmērā, kādā to garantētu valsts, kas ir atbildīga par zvejnieka sociālā nodrošinājuma aizsardzību.

23. Privāto darba tirgus pakalpojumu sniegšanā aizliegts izmantot metodes (līdzekļus vai sarakstus), kas apgrūtina zvejnieku iesaistīšanos darba tirgū. Par privāto darba tirgus pakalpojumu sniegšanu no zvejnieka netiek pieprasīta un saņemta nekāda tieša vai netieša, daļēja vai pilna atlīdzība.

24. Par konstatētajiem pārkāpumiem zvejnieks ir tiesīgs vērsties:

24.1. Pārtikas un veterinārajā dienestā – par pārtikas drošību un nekaitīgumu;

24.2. valsts akciju sabiedrībā "Latvijas Jūras administrācija" – par drošību uz zvejas kuģa, kā arī darba un atpūtas laika uzskaiti;

24.3. Valsts darba inspekcijā – par darba tiesiskajām attiecībām.

IV. Darba un atpūtas laiks

25. Zvejas kuģa īpašnieks nodrošina vienu no šādiem darba režīmiem:

25.1. darba stundu skaits nepārsniedz 14 stundas 24 stundu laikposmā un 72 stundas – septiņās dienās;

25.2. minimālais atpūtas laiks ir 10 stundas 24 stundu laikposmā un 77 stundas – septiņās dienās.

26. Zvejas kuģa īpašnieks nodrošina zvejniekiem atpūtas laiku saskaņā ar darba līgumu, lai zvejnieku darba laiks vidēji sešu mēnešu periodā nepārsniegtu 48 stundas nedēļā.

27. Atpūtas laiku var sadalīt ne vairāk kā divos posmos, no kuriem viens ir vismaz sešas stundas ilgs, un intervāls starp diviem secīgiem atpūtas posmiem nepārsniedz 14 stundas.

28. Šajos noteikumos noteikto atpūtas laika ilgumu var neievērot, ja tas nepieciešams kuģa drošībai ārkārtas situācijā vai dzīvības glābšanai jūrā. Zvejas kuģa kapteinis var norīkot zvejnieku strādāt jebkurā laikā, lai atjaunotu normālo stāvokli. Pēc normālā stāvokļa atjaunošanas kapteinis katram zvejniekam, kas strādāja plānotajā atpūtas laikā, nodrošina atpūtas laiku, kas atbilst minētajos izņēmuma apstākļos nostrādātajam laikposmam.

29. Kuģa kapteinis vai viņa pilnvarota persona katru dienu uzskaita zvejnieku darba un atpūtas laiku un katru mēnesi informē zvejniekus par to. Darba un atpūtas laika uzskaiti kontrolē valsts akciju sabiedrība "Latvijas Jūras administrācija". Ja uzskaites dokumenti liecina, ka pārkāpti darba un atpūtas laika noteikumi vai par to ir citas liecības, valsts akciju sabiedrība "Latvijas Jūras administrācija" īsteno atbilstošus pasākumus pārkāpumu novēršanai, kā arī pārskata kuģa apkalpes minimālo sastāvu, lai novērstu turpmākus pārkāpumus.

V. Zvejnieku veselības aizsardzība

30. Katram zvejniekam, kurš iesaistīts starptautiskajā kuģošanā, ir medicīnas sertifikāts, kas apliecina personas piemērotību attiecīgo pienākumu veikšanai. Medicīnas sertifikāts nav obligāts zvejniekiem, kuri ir nodarbināti uz piekrastes zvejas kuģiem, kas jūrā parasti nepaliek ilgāk par 24 stundām.

31. Zvejniekam, kurš nav iesaistīts starptautiskajā kuģošanā un uz kuru nav attiecināmas prasības, kas noteiktas normatīvajos aktos par jūrnīeku veselības atbilstību darbam uz kuģa, pirmreizējo un kārtējo veselības pārbaudi var veikt sertificēts arrodveselības un arrodslimību ārsts, kas izsniedz dokumentāru apliecinājumu par zvejnieka veselības atbilstību darbam uz kuģa. Veselības pārbaudi veic ik pēc 24 mēnešiem.

32. Pamatprasības starptautiskajā kuģošanā iesaistīto zvejnieku veselības pārbaudei, kā arī medicīniskā sertifikāta formu un saturu nosaka normatīvie akti par jūrnieceku veselības atbilstību darbam uz kuģa.

33. Zvejniekam ir tiesības veikt vienu atkārtotu veselības pārbaudi pie cita sertificēta arodveselības un arodslimību ārsta, bet starptautiskajā kuģošanā iesaistītam zvejniekam – pie cita valsts akciju sabiedrības "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieceku reģistra atzīta jūrnieceku ārsta, ja:

33.1. personas veselības stāvoklis ir atzīts par neatbilstošu darbam uz kuģa vai ir noteikti ierobežojumi attiecībā uz veicamo darbu;

33.2. persona veselības pārbaudes laikā ir norādījusi, ka nespēj pildīt savus pienākumus uz zvejas kuģa, bet ārsts ir izdevis dokumentāru apliecinājumu par personas veselības stāvokļa atbilstību darbam uz kuģa;

33.3. ir zuduši medicīniskie simptomi, kuru dēļ zvejnieka veselības stāvoklis ir atzīts par neatbilstošu darbam uz kuģa vai noteikti ierobežojumi attiecībā uz veicamo darbu.

34. Zvejas kuģa īpašnieks nodrošina:

34.1. zvejnieka veselības aizsardzību un medicīnisko aprūpi, kamēr zvejnieks atrodas uz kuģa vai tiek nogādāts ostā ārpus Latvijas, atbilstoši normatīvajiem aktiem par drošības un veselības aizsardzības prasībām un medicīnisko aprūpi uz kuģiem;

34.2. zvejnieku nogādāšanu krastā, lai saņemtu neatliekamo medicīnisko palīdzību;

34.3. zvejnieku sociālās garantijas veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts sociālo apdrošināšanu.

35. Papildus normatīvajiem aktiem par drošības un veselības aizsardzības prasībām un medicīnisko aprūpi uz kuģiem zvejas kuģa īpašnieks:

35.1. atkarībā no kuģošanas rajona nodrošina uz kuģa nepieciešamās zāles un medicīniskās iekārtas;

35.2. organizē speciālās apmācības atbilstoši zvejnieku skaitam uz zvejas kuģa, kuģošanas rajonam un reisa ilgumam;

35.3. nodrošina, ka medicīniskā aprīkojuma lietošanas pamācība ir speciālās apmācības saņēmēju zvejniekiem saprotamā valodā un formā;

35.4. īsteno pasākumus, kas nepieciešami pirmās palīdzības sniegšanai zvejniekiem atbilstoši darba aizsardzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

36. Uz zvejas kuģiem, kas ir garāki par 24 metriem, atrodas Starptautiskās medicīnas rokasgrāmatas kuģiem (jaunākais izdevums).

37. Zvejas kuģa īpašnieks zvejniekiem, kas atrodas ostā ārpus Latvijas, sedz medicīniskās aprūpes izmaksas tādā apmērā, kādā to garantētu valsts, kas ir atbildīga par zvejnieka veselības aizsardzību, Eiropas veselības apdrošināšanas karte vai veselības apdrošināšanas polise.

38. Zvejnieku repatriācijas kārtību regulē Jūras kodekss un citi normatīvie akti par jūrnieceku un zvejnieku repatriāciju.

VI. Darba aizsardzības prasības

39. Darba aizsardzības prasību ievērošanu, tai skaitā darba vides riska novērtēšanu, darba aizsardzības pasākumu

īstenošanu un uz kuģa esošo zvejniņu apmācību darba aizsardzības jautājumos, zvejas kuģa īpašnieks organizē atbilstoši Darba aizsardzības likumam un normatīvajiem aktiem par jūras zvejas kuģu drošību.

40. Zvejas kuģa īpašnieks, ņemot vērā uz zvejas kuģa esošo zvejniņu skaitu, kuģošanas rajonu un reisa ilgumu:

40.1. atkarībā no iespējamiem apdraudējumiem attiecīgajam zvejas kuģim nosaka pasākumus nelaiemes gadījumu novēršanai darbā un arodslimību profilaksei;

40.2. informē zvejniņus par darba vides riskiem un darba aizsardzības pasākumiem uz zvejas kuģa;

40.3. nodrošina zvejniņiem atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus;

40.4. nodrošina, lai zvejniņi būtu apguvuši Satiksmes ministrijas sertificētu drošības pamatkursa programmu vai mācību kursu programmu "Zvejas kuģa personāla pamatkurss drošībā";

40.5. pirms zvejas rīku izmantošanas nodrošina zvejniņu pienācīgu apmācību šā aprīkojuma drošā lietošanā.

VII. Nelaiemes gadījumu izmeklēšana

41. Par nelaiemes gadījumu uz kuģa kapteinis nekavējoties informē Krasta apsardzes dienestu atbilstoši jūrlietu pārvaldi un jūras drošību regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

42. Zvejas kuģa īpašnieks ir atbrīvots no šo noteikumu 37. punktā minētā pienākuma izpildes, ja:

42.1. nelaiemes gadījums nav noticis darbā uz zvejas kuģa vai zvejas kuģa īpašnieks var pierādīt, ka nelaiemes gadījumu ir izraisījis zvejniņa tīšs pārkāpums;

42.2. darba attiecību nodibināšanas laikā slimība vai invaliditāte, kuras dēļ persona nav atzīstama par derīgu darbam uz zvejas kuģa, ir tīši noklusēta vai zvejas kuģa īpašnieks var pierādīt, ka slimību vai invaliditāti ir izraisījis zvejniņa tīšs pārkāpums, kas noticis pēc darba tiesisko attiecību nodibināšanas.

43. Šo noteikumu 42. punktā minētais atbrīvojums neattiecas uz gadījumiem, kad zvejas kuģa īpašnieks zvejniņam izmaksā slimības naudu saskaņā ar likumu "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu".

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 2016. gada 19. decembra Direktīvas (ES) 2017/159, ar ko īsteno Nolīgumu, ar ko īsteno Starptautiskās Darba organizācijas 2007. gada Konvenciju par darbu zvejniecībā, kas noslēgts 2012. gada 21. maijā starp Eiropas Savienības Lauksaimniecības kooperatīvu vispārējo konfederāciju (COGECA), Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETDF) un Eiropas Savienībā darbojošos Zvejniņu saimniecību nacionālo organizāciju asociāciju (*Europêche*).

Ministru prezidents A. K. Kariņš

Zemkopības ministrs K. Gerhards

Pielikums
Ministru kabineta
2020. gada 17. novembra
noteikumiem Nr. 686

Zvejniņa darba līguma obligātās sastāvdaļas

Zvejnieka darba līgumā obligāti iekļaujama šāda informācija (informāciju var nenorādīt, ja tā ir ietverta darba koplīgumā):

1. Zvejnieka vārds (vārdi), uzvārds, dzimšanas datums un personas kods vai dzimšanas datums un identifikācijas kods (ja personai nav personas koda).

2. Zvejnieka dzīvesvietas adrese un valstspiederība.

3. Līguma noslēgšanas vieta un datums, darba līguma sākuma datums.

4. Zvejas kuģa (kuģu) vārds un reģistrācijas numurs, uz kura zvejnieks apņemas strādāt.

5. Darba devēja vai zvejas kuģa īpašnieka vai citas ar zvejnieku noslēgtā līguma (uzņēmuma līguma, pakalpojumu līguma) puses:

5.1. juridiskai personai – nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese;

5.2. fiziskai personai – vārds, uzvārds, personas kods vai dzimšanas datums un identifikācijas kods un dzīvesvietas adrese.

6. Noteiktais darba laiks.

7. Paredzētais reiss (reisi) (ja līguma slēgšanas laikā tas jau ir nosakāms).

8. Zvejnieka atgriešanās vieta (osta).

9. Zvejnieka amats.

10. Vieta un datums, kur un kad zvejniekam jāpiesakās uz kuģa, lai uzsāktu darbu (ja iespējams).

11. Uzturs, ar kuru zvejnieks tiks nodrošināts.

12. Alga vai izmaksājamo daļu apmērs un šo daļu aprēķināšanas metode, ja atalgojums ir daļu veidā, vai alga un izmaksājamo daļu apmērs un to aprēķināšanas metode, ja atalgojums ir konsolidētā veidā, un minimālā darba alga, par kuru puses ir vienojušās.

13. Alga, no kuras tiks maksātas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, un algas izmaksas kārtība.

14. Līguma izbeigšanas nosacījumi:

14.1. līguma beigu datums – ja līgums ir noslēgts uz noteiktu laiku;

14.2. galamērķa osta un laiks, kam jāpauz pēc nokļūšanas galamērķī, pirms zvejnieks tiek atbrīvots, – ja līgums ir noslēgts uz reisu;

14.3. ar kādiem nosacījumiem kāda no pusēm līgumu var uzteikt priekšlaikus un cik ilgu laiku iepriekš jāpaziņo par šādu nodomu ar nosacījumu, ka šis laiks ir tikpat ilgs arī darba devējam vai zvejas kuģa īpašniekam, vai citām personām, uz kurām attiecas ar zvejnieku noslēgtais līgums, – ja līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku.

15. Ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums vai – attiecīgā gadījumā – atvaļinājuma aprēķināšanai izmantotā metode.

16. Minimālais atpūtas laiks saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem darba tiesību jomā.

17. Veselības un sociālā nodrošinājuma apmērs, kā arī sociālie pabalsti, ko zvejniekam attiecīgā gadījumā nodrošina darba devējs, zvejas kuģa īpašnieks vai cita persona.

18. Zvejnieka tiesības uz repatriāciju.

19. Atsauce uz darba koplīgumu (ja nepieciešams).

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"